

Facultade de CC. Económicas e Empresariais

Presentación

La Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales tiene una amplia trayectoria dentro de nuestra Universidad. A principios de los 70 ya se impartían enseñanzas de Ciencias Económicas en el antiguo Colegio Universitario de Vigo, que en 1980 pasaría a integrarse en la Universidad de Santiago de Compostela. En 1990 se segrega el Campus de Vigo, lo que supondrá el nacimiento de la Universidad de Vigo.

En el curso 1991/92 se inicia la docencia de las licenciaturas de Ciencias Económicas y de Ciencias Empresariales en el edificio actual, registrándose dos procesos de reforma de sus planes de estudios en los años 1995 y 2002. A raíz de la promulgación del RD 1393/2007 sobre ordenación de las enseñanzas universitarias se pone en marcha el proceso de adaptación al Espacio Europeo de Educación Superior, de tal forma que, para el curso académico 2009/2010, comenzarán a impartirse las titulaciones de Grado en Administración de Empresas y en Economía a las que se refieren estas guías.

Se persigue con ello ofertar unas titulaciones más adaptadas al contexto actual, con una adaptación de las metodologías docentes orientadas hacia el aprendizaje del alumno y el desarrollo de sus capacidades.

Localización

La Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales de Vigo está en el Campus de Lagoas/Marcosende, aproximadamente a 15 km. de la ciudad. Clikcando en el siguiente icono puedes acceder a un plano del Campus con su ubicación precisa

En caso de precisar información es posible contactar a través de las siguientes vías:

Correo - Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales, Campus de Lagoas-Marcosende, s/n, 36310 VIGO

Teléfono - 986812400 (Centralita/Conserjería)

986 812403 (Secretaría de Alumnos)

986 812402 (Secretaría do Decanato)

Fax- 986812401

Correo electrónico - secfcee@uvigo.es (Secretaría de Alumnos)

sdfcee@uvigo.es (Secretaría do Decanato)

Web - <http://fccee.uvigo.es/>

Infraestructuras y Servicios

La Facultad cuenta con una importante dotación de infraestructuras destinadas a dar soporte a las actividades de investigación, docencia y extensión universitaria. Resumidamente, hay 15 aulas de docencia, 13 aulas-seminario, 6 aulas de informática y un aula informática de libre acceso. Adicionalmente dispone de un salón de actos con un aforo aproximado de unas 550 personas , un salón de grados para 60-80 personas, biblioteca con 400 puestos de lectura y cafetería-comedor.

A continuación se desglosa la información sobre servicios importantes para el alumnado:

SERVICIOS OFERTADOS AOS ESTUDANTES

- AULA INFORMÁTICA DE LIBRE ACCESO:

Ordenadores a disposición dos alumnos con aplicaciones de uso corriente, acceso a Internet e posibilidade de impresión de documentos

- REDE INALÁMBRICA:

Acceso WIFI a Internet en toda a Facultade.

- REPROGRAFÍA:

Fotocopias, encuadernacións, transparencias, impresión de documentos, material de estudio, etc...

Horario regular : Mañá de 9 a 14 h. - Tarde de 15:45 a 18:00 h.

- CAFETERÍA E COMEDOR:

Servicio de cafetería completo, almorzos e comidas con menús do día.

Horario SS.Cafetería: De 8:45 a 21 h.

Horario SS.Comedor: De 13 a 15:30 h.

- SERVICIOS ADMINISTRATIVOS:

Servicios de xestión do alumnado (matrículas, traslados, solicitudes de validacións, emisión de títulos, etc...), asuntos económicos e secretaría do Decanato.

Horario atención ó público: De 9 a 14 h.

- BIBLIOTECA:

Servicio de asesoramento e empréstito bibliográfico, salas de estudio e lectura e consulta bases de datos.

Para o servicio de empréstito requírese carnet de biblioteca.

Dotacións: 414 postos de lectura e estudio.

2 postos consulta bases de datos.

29.000 volumes aprox. (libros, informes, etc.)

560 títulos de publicacións periódicas:

330 revistas e 230 estatísticas.

Horario : De 8:45 a 20:45 h.

Equipo decanal

Decano	José Santiago Gómez Fraiz
Secretaria	Gonzalo Caballero Míguez
Vicedecano de Organización Académica	Fernando Comesaña Benavides
Vicedecana de Calidade	Raquel Arévalo Tomé
Vicedecano de Relacións Internacionais	Jorge Vila Biglieri
Vicedecana de Adaptación ao EEES	Carlos M ^a Fernández-Jardón Fernández

(*)

(*)

Grao en Economía

Materias

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G100V01301	Economía española	1c	6
V03G100V01302	Finanzas	1c	9
V03G100V01303	Matemáticas II	1c	6
V03G100V01304	Microeconomía I	1c	9
V03G100V01401	Contabilidade	2c	6
V03G100V01402	Dirección de empresas	2c	9
V03G100V01403	Estatística II	2c	6
V03G100V01404	Microeconomía II	2c	9

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Economía española				
Materia	Economía española			
Código	V03G100V01301			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Galego Inglés			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Varela Lafuente, Manuel María González Gómez, Manuel			
Profesorado	González Gómez, Manuel Varela Lafuente, Manuel María			
Correo-e	mgzlez@uvigo.es mmvarela@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia ten por obxectivo: (i) Transmitir coñecemento da economía española (ii) Utilizar información e análise económica (iii) Entender os principais problemas dentro de cada area económica.			

Competencias

Código	
C2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas
C3	Coñecer o marco institucional da economía
C4	Capacidade para situar a economía na súa evolución histórica
C5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos
C6	Adquirir coñecementos de Análise económica
C8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido
C9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado
C10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos
C12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas
D1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo
D2	Capacidade de traballar en equipo
D3	Espírito emprendedor e capacidade de liderado, incluíndo empatía co resto de persoas
D5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas
D7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas, a través da aplicación ao contexto económico español	C2	D1 D7
Coñecer o marco institucional da economía española, identificando procesos e aplicando principios de economía institucional	C3	D1
Capacidade para situar a economía española na súa evolución histórica, elixindo e reunindo aspectos clave dos procesos económicos	C4	D1 D7
Comprender as bases de funcionamento da economía española, reunindo e artellando aspectos dos ámbitos máis xenéricos cos aspectos sectoriais	C5	D7
Ampliar e exercitar coñecementos e técnicas de análise económica, a través de aplicacións á economía española, relacionando variables e resolvendo problemas	C6 C9 C10 C12	D5
Exercitarse na procura e identificación de fontes de información económica, e na avaliación e interpretación de datos relevantes para a economía española	C8 C12	D2 D5
Elaborar e defender informes e/ou análises referentes a diferentes aspectos da economía española, identificando problemas, elixindo información e métodos, argumentando e diagnosticando.	C4 C5 C8 C9	D2 D3 D5 D7

Contidos

Tema

I. INTRODUCCION. COORDENADAS BÁSICAS	1. O desenvolvemento económico español. Etapas e factores de crecemento 2. Recursos humanos, naturais e sociais. 3. A economía española no contexto europeo e mundial
II. AS ACTIVIDADES PRODUCTIVAS	4. Actividades Primarias. Agricultura. Pesca. 5. Sector enerxético. 6. A industria. 7. Os servicios
III. ASPECTOS INSTITUCIONAIS E DISTRIBUTIVOS	8. Mercado de traballo 9. Sistema financeiro e mercados 10. Sector público 11. A distribución da renda

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos de aula	10	20	30
Seminarios	5	10	15
Titoría en grupo	5	10	15
Sesión maxistral	30	60	90

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballos de aula	Se lle propoñen ao alumno varias tarefas, que desenvolverá de maneira guiada ao longo das sesións establecidas: 1) realizará prácticas para exercitarse no acceso e manexo de fontes principais de datos; 2) realizará exercicios en papel e/ou pizarra sobre propostas consistentes na realización de cálculos de magnitudes ou indicadores e interpretación da información; 3) realizará exercicios sobre cuestionarios de preguntas relativas ao temario da materia.
Seminarios	Nos seminarios, realizaránse fundamentalmente tarefas de elaboración e exposición de traballos sobre aspectos relacionados co temario. Para elo, estableceuse dous tipos de sesións: 1) as primeiras, preparatorias para o traballo final; 2) as últimas, destinadas á exposición e defensa do traballo personal dos alumnos.
Titoría en grupo	O alumno realizará ao longo de todo o curso un traballo programado e personal, guiado a través das tutorías e cos obxectivos marcados nos distintos tipos de clase recibidas, ademais do apoio informativo das páxinas e guías da materia.
Sesión maxistral	Expoñeránse de maneira resumida os contidos máis sustanciais de cada tema. Desta forma, o alumno irá compoñendo un primer esquema de rasgos básicos da economía española, e, simultaneamente, familiarizarase co uso de esquemas interpretativos e con fontes de información estatística, que posteriormente terá que seguir exercitando autónomamente, usando a bibliografía e o material recomendado.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	O alumno realizará ao longo de todo o curso un traballo programado e personal, guiado a través das tutorías e cos obxectivos marcados nos distintos tipos de clase recibidas, ademais do apoio informativo das páxinas e guías da materia.

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Traballos de aula	probos teórico-prácticos, consistentes en exercicios e/ou comentarios relativos aos contidos do programa da materia que previamente se teñan deseñado e exercitado nas aulas de tipo práctico	25	C2 C3 C5 C8 C10 C12	D3 D5 D7
Seminarios	elaboración, presentación e defensa de traballos no marco do temario do programa, que serán definidos nas primeiras semanas do curso, e que, tras un seguimento dos mesmos, serán presentados e defendidos en sesións de seminario, a realizar nas últimas semanas do curso	25	C2 C3 C4 C5 C8 C9 C12	D1 D2 D3 D5 D7

Sesión	probas teórico-prácticas, consistentes en preguntas e/ou comentarios de textos	50	C2	D1
maxistral	e/ou datos relativos aos contidos do programa. Desenvolveranse en diferentes momentos ao longo do curso e o final do mesmo.		C3	D5
			C4	D7
			C5	
			C6	
			C8	
			C9	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Estes criterios manteranse en todas as convocatorias do curso

. En relación coas datas das probas finais, debe consultarse a páxina <http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201415.html>

Bibliografía. Fontes de información

GARCÍA DELGADO, J.L.; MYRO, R.(Dir.), **Lecciones de Economía Española**, duodécima, SERVICIO DE ESTUDIOS DEL BANCO DE ESPAÑA, **El análisis de la economía española**, Alianza ed., ECONOMISTAS, **España. Un balance (números anuales)**, PAPELES DE ECONOMÍA ESPAÑOLA, **Colección de Revistas**, Funcas, CONSEJO ECONÓMICO Y SOCIAL, **Memoria sobre la situación socioeconómica y Laboral. España**, CES, GARCÍA DELGADO, J.KL; MYRO, R., **Economía Española. Una Introducción**, Civitas-Thomson, PÉREZ DÍAZ, F. (Dir.), **Crecimiento y competitividad. Trayectoria y perspectivas de la economía española.**, BBVA-lvie (www.fbvva.es), GARCÍA DE LA CRUZ, J.M.; RUESGA BENITO, S. (coord.), **Economía española. Estructura y regulación**, Paraninfo, ALONSO, J.A.; MYRO, R. (dirs.), **Ensayos sobre economía española**, Civitas-Thomson, FUNDACIÓN COTEC, **Informe Cotec 2014. Tecnología e innovación en España**, F. Cotec, FUNDACIÓN COTEC, **Informe Cotec 2014. Tecnología e innovación en España**, F. Cotec, BANCO DE ESPAÑA, **Boletines económicos y documentos**, www.bde.es, INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA, **Anuario estadístico de España, España en cifras, otras publicaciones**, www.ine.es, EUROSTAT, **Anuarios e Informes**, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, COMISIÓN EUROPEA, **Informes y series de datos**, http://ec.europa.eu/index_es.htm, FMI, **Informes**, www.imf.org/external/spanish/index.htm, BANCO MUNDIAL, **Informes**, www.bancomundial.org, FAO, **Informes anuales agricultura, pesca, alimentación**, www.fao.org, FUNCAS, **Cuadernos de Información Económica; Indicadores**, www.funcas.es, FUNCAS, **Spanish Economic and Financial Outlook**, www.funcas.es, MINISTERIO DE ECONOMÍA Y HACIENDA, **Informes**, www.meh.es,

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Economía: Economía mundial/V03G100V01202
Economía: Principios de economía I/V03G100V01102
Economía: Técnicas de economía aplicada/V03G100V01105
Historia: Historia económica/V03G100V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Finanzas				
Materia	Finanzas			
Código	V03G100V01302			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Rodríguez de Prado, Francisco			
Profesorado	Cabaleiro Casal, M ^a José Rodríguez de Prado, Francisco			
Correo-e	fprado@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia plantearanse aos alumnos os conceptos básicos das Finanzas empresariais e de mercados financeiros para axudarlles a adquirir as competencias relacionadas con aqueles aspectos da Economía Financeira a nivel micro e macroeconómico.			

Competencias	
Código	
C1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico
C3	Coñecer o marco institucional da economía
C5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos
C7	Comprender o entorno empresarial
C8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido
C9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado
C12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas
D7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica

Resultados de aprendizaxe		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer o valor do diñeiro no tempo e a lóxica da valoración financeira	C1 C8 C12	
Coñecer e valorar as equivalencias financeiras no tempo	C1 C8 C12	D7
Coñecer a dinámica amortizativa de préstamos	C1 C8 C12	D7
Calcular rendementos e custos reais de operacións financeiras	C1 C8 C12	D7
Coñecer as nocións básicas de xestión financeira en empresas	C5 C7 C9	
Coñecer as operativas de financiamento empresarial nos mercados financeiros	C3 C5 C7	
Coñecer os aspectos básicos do sistema financeiro nacional e internacional	C3 C5 C9	
Aplicar o cálculo financeiro a valoración de activos	C1 C8 C9 C12	
Comprender e estimar a influencia do risco na valoración de activos e en la composición de carteiras	C1 C5 C9 C12	
Aplicar ferramentas informáticas nos cálculos propostos	C8 C12	D7

Contidos	
Tema	
Xestión Financeira	As finanzas na Economía. Os fluxos financeiros. Nivel micro: xestión financeira empresarial. Nivel macro: sistema financeiro
Cálculo Financeiro e Operacións Financeiras	- Cálculo financeiro básico: Valor do diñeiro no tempo. *Capitalización simple e composta. Tipos de interese equivalentes. Efecto inflación. Desconto simple comercial. Valoración de rendas financeiras. - Operacións financeiras de préstamos: Operacións de préstamo. Clasificación. Formulación financeira: estrutura de pagos e custo.
Xestión de investimentos e financiamentos	Nocións básicas de xestión financeira empresarial. Obxectivo das empresas. Xestión de activos e pasivo: principais características. Principais alternativas de financiamento empresarial: capital, *autofinanciación e endebedamento.
Sistema Financeiro	Concepto, función, características, integrantes e clasificacións
Valoración de activos reais e financeiros: rendibilidade e risco	- Activos Financeiros de renda variable: Concepto e función. Operativa. Mercados de negociación e intermediarios - Activos Financeiros: renda fixa: Concepto e función. Valoración e risco. Clasificación. Mercados de negociación e intermediarios
Xestión de activos financeiros e carteiras	Concepto de carteira de valores. Rendibilidade e risco. Diversificación. Xestión de carteiras

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	5	8	13
Prácticas en aulas de informática	17.5	35	52.5
Sesión maxistral	45	80	125
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	7.5	25	32.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proposta de exercicios prácticos en grupo de laboratorio reducido como complemento da explicación teórica dos contidos da materia. Resolución conxunta cos alumnos e atención personalizada do docente. Resolución de dúbidas aos alumnos.
Prácticas en aulas de informática	Formulación de suposto prácticos complexos usando ferramentas informáticas aplicadas ás Finanzas. Recompilación de datos, estrutura do problema, uso de funcións informáticas específicas, obtención de resultados e interpretación.
Sesión maxistral	Exposición na aula por parte do profesor dos contidos máis relevantes, a partir da base de material docente posto a disposición dos alumnos en plataforma e bibliografía indicada.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución exercicios propostos en grupos reducidos co asesoramento personalizado do profesor
Prácticas en aulas de informática	Resolución exercicios propostos en aula informática en grupos reducidos co asesoramento personalizado do profesor

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Resolución dunha proba escrita presencial, ao final do cuadrimestre, sobre a adquisición de competencias da materia. Esíxese un nivel mínimo obrigatorio para superar a convocatoria	70	C1 D7 C3 C5 C7 C9 C12

Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Formulación de tres probas parciais repartidas ao longo do curso. Nas dúas primeiras expóñense supostos prácticos aos alumnos en Seminario de grupo reducido que serán avaliados. Na terceira proba expóñense aos alumnos supostos máis complexos para que sexan resoltos en aula informática e a execución por parte do alumno e resultado obtido serán avaliados.	30	C1 C5 C7 C8 C9 C12	D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Pódense consultar as datas de exames en <http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>.

Na convocatoria de xullo séguese o mesmo esquema de avaliación, polo que o exame puntúase sobre 7 puntos e consérvanse as notas das probas parciais do 1º cuatrimestre.

Bibliografía. Fontes de información

Pisón Fernández, Irene, Dirección y gestión financiera de la empresa , Pirámide,
Pindado García, J., Finanzas empresariales , Paraninfo,
Hayat, S. y San Millán, A., Finanzas con excel , Mc Graw Hill,
Suárez Suárez, A.S., Decisiones óptimas de inversión y financiación , Pirámide,
PArejo Gamir, Cuervo, A. y otros, Manual de Sistema Financiero español , Ariel,
Martínez Álvarez, J.A. y Calvo Gozález, J.L., Banca y mercados financieros , Tirant lo Blanch,
Pampillón Fernández, Fernando, Ejercicios de Sistema Financiero español , Dykinson,
Brealey, R., Myers, S. y Marcus, A., Fundamentos de finanzas corporativas , Mc Graw Hill,
MARTÍN Marín, J.L. y TRujillo Ponce, A., Manual de mercados financieros , Thompson,
Steiner, B., Conceptos esenciales del mercado financiero , Reuters,
De Pablo López, A., Valoración Financiera , CEntro EStudios Ramon Areces,
Rodríguez Sánchez, J.A. y Rodríguez Parada, S., Cuadernos de matemática de las operaciones financieras , Tórculo,
De Pablo López, A., Matemáticas de las operaciones Financieras , UNED,
FAITIC, Material teórico y práctico ,
Delgado, Concepción, Matemática Financiera , Palomero Delgado,
González Catalá, Vicente, Análisis de las operaciones financieras, bancarias y bursátiles , Ed. Ciencias Sociales,
Pozo Carrero, E. y Zuñiga Rodríguez, J., Problemas de matemática financiera , Esic,
Bonilla Musoles, M. y Ivars Escortell, A., Matemática de las operaciones financieras , AC,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Contabilidade/V03G100V01401

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Economía de empresa/V03G100V01204

Estatística: Estadística I/V03G100V01205

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Matemáticas II				
Materia	Matemáticas II			
Código	V03G100V01303			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Vazquez Pampin, Carmen Estévez Toranzo, Margarita			
Profesorado	Estévez Toranzo, Margarita Vazquez Pampin, Carmen			
Correo-e	cvazquez@uvigo.es mestevez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo desta asignatura é proporcionar ó estudante a linguaxe e as principais técnicas matemáticas necesarias para poder entender a literatura económica elemental e capacitalo para plantexar e analizar os modelos dos problemas económicos.			

Competencias

Código	
C1	Comprender as ferramentas matemáticas básicas, necesarias para a formalización do comportamento económico
C10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos
C12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas
D2	Capacidade de traballar en equipo
D3	Espírito emprendedor e capacidade de liderado, incluíndo empatía co resto de persoas
D4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos
D5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas
D7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas baseado no manexo da álgebra lineal e da análise matemática.	C1 C10 C12	D2 D5
Comprender as técnicas matemáticas básicas, necesarias para a modelización do comportamento económico	C1 C10 C12	D5
Avaliar, utilizando técnicas matemáticas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas	C1 C12	D2 D7
Habilidades para argumentar de modo rigoroso, coherente e intelixible, tanto en forma oral como escrita	C1 C10	D2 D3 D4 D5

Contidos

Tema	
1. Formas cadráticas	Autovalores. Diagonalización. Formas cadráticas. Estudo do signo dunha forma cadrática.
2. Derivadas de funcións de varias variables	Derivadas direccionais e derivadas parciais. Vector gradiente. Matriz jacobiana. Regra da cadea. Derivadas sucesivas. Matriz hessiana. Teorema de Taylor.
3. Funcións homoxéneas	Funcións homoxéneas. Propiedades. Teorema de Euler.
4. Funcións cóncavas e convexas.	Funcións convexas e funcións cóncavas. Casi-concavidade. Propiedades. Caso de funcións diferenciáveis. A función de utilidade. Concavidade e formas cadráticas.
5. Funcións definidas implícitamente	Funcións definidas implícitamente por unha ou varias ecuacións. Relación marxinal de substitución. Derivación de funcións implícitas.

6. Problemas de extremos sen restricións	Óptimos locais e globais. Condicións necesarias de primeira e segunda orde para a existencia de extremos. Condicións suficientes.
7. Problemas de extremos con restricións de igualdade	Formulación do problema. O problema do consumidor. Condición necesaria para a existencia de óptimos: Teorema dos multiplicadores de Lagrange. Condicións suficientes.
8. Problemas de extremos con restricións de desigualdade	Formulación do problema. Saturación de restricións. Condición necesaria para a existencia de extremos: Teorema de Kuhn Tucker. Condicións suficientes.
9. Optimización dinámica	Formulación do problema de cálculo de variacións. Condición de Euler. Condicións suficientes.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	15	22.5	37.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	15	30	45
Seminarios	15	22.5	37.5
Prácticas en aulas de informática	5	5	10
Probas de resposta curta	2	6	8
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	9	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia por parte da profesora, base teórica e directrices de traballo a desenrolar polo estudante.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación, análise, resolución e debate de problemas ou exercicios relacionados coa temática da materia. Adoitase utilizar como complemento da sesión maxistral.
Seminarios	Sesións nas que o docente orientará e guiará o proceso de aprendizaxe do alumnado
Prácticas en aulas de informática	Utilización de software de cálculo simbólico para a resolución de exercicios relacionados coa temática da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Asesoramento para o desenvolvemento de actividades da materia.
Seminarios	Seguimento do traballo individual do alumno para asesoramento no proceso de aprendizaxe.
Prácticas en aulas de informática	Seguimento do traballo individual do alumno para asesoramento no proceso de aprendizaxe.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Seminarios	Formulación, análise, resolución e debate de problemas ou exercicios, repartidos o longo do curso.	30	C1 C10 C12	D2 D3 D4 D5 D7
Prácticas en aulas de informática	Resolución de exercicios relacionados coa temática da materia utilizando software de cálculo simbólico.	10	C1	D2
Probas de resposta curta	Cuestións teóricos e prácticos similares os realizados nas clases. Formarán parte do exame final	30	C1 C10 C12	D5 D7
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exercicios teóricos e prácticos similares os realizados nos seminarios. Formarán parte do exame final	30	C1 C10 C12	D5 D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

A nota final será a suma da nota obtida polo traballo e probas realizadas durante o curso (avaliación continua) cunha ponderación do 40% sobre o total, e da nota obtida no exame final, cunha ponderación do 60% do total. No caso de non

superar a materia na convocatoria ordinaria, a nota obtida polo traballo ao longo do curso manterase para a convocatoria de xullo.

Os puntos da avaliación continua obteranse por:

- probas curtas realizadas nas clases prácticas ao longo do curso
- exercicios e/ou traballos propostos previamente e realizados fora das horas de clase
- participación nas sesións de aula de informática e probas prácticas realizadas nas mesmas
- participación nas clases

As datas de exámes son competencia do decanato e deberán ser consultadas na web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Sydsaeter K., Hammond P. y Carvajal A. J., **Matemáticas para el análisis económico(2ª ed)**, Pearson Education,

Jarne G., Pérez-Grasa I., Minguillón E., **Matemáticas para la Economía. Álgebra lineal y Cálculo diferencial.**, McGraw Hill,

Barbolla R.,Cerdá E. y Sanz P., **Optimización. Cuestiones, ejercicios y aplicaciones a la Economía**, Pearson Educación,

Besada M. y otros, **Cálculo de varias variables. Cuestiones y ejercicios resueltos**, Pearson Educación,

Besada M. y otros, **Cálculo diferencial en varias variables. Problemas y cuestiones tipo test resueltos**, Editorial Garceta,

Pérez-Grasa I., Minguillón E. y Jarne G., **Matemáticas para la Economía. Programación matemática y sistemas dinámicos**, McGraw Hill,

Barbolla R.,Cerdá E. y Sanz P., **Optimización. Programación Matemática y aplicaciones a la Economía**, Editorial Garceta,

Balbás A. y otros, **Análisis matemático para la economía I y II**, Editorial A. C.,

---

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Microeconomía I				
Materia	Microeconomía I			
Código	V03G100V01304			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Pazo Martínez, María Consuelo			
Profesorado	Pazo Martínez, María Consuelo			
Correo-e	cpazo@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Esta materia se imparte en el primer cuatrimestre del segundo curso del grado en Economía y junto con la materia Microeconomía II, impartida en el segundo cuatrimestre, configura un curso completo de microeconomía intermedia. Estas dos materias desarrollan más formalmente los contenidos presentados en la materia "Economía: Principios de Economía I", con el objetivo de familiarizar a los estudiantes con el método del análisis económico, en particular, con el proceso de modelización de los problemas económicos. El objetivo concreto es analizar detalladamente el comportamiento individual de los agentes económicos y el funcionamiento de los mercados en los que interactúan, tanto en un contexto de competencia perfecta (Microeconomía I), como en un contexto de competencia imperfecta (Microeconomía II). El análisis se realizará, en primer lugar, desde una perspectiva de equilibrio parcial (Microeconomía I), para luego abordar el análisis desde una perspectiva de equilibrio general (Microeconomía II).			

Competencias

Código	
C2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas
C5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos
C6	Adquirir coñecementos de Análise económica
C7	Comprender o entorno empresarial
C10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos
D4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos
D5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
1. Desarrollar en los estudiantes la capacidad para analizar de forma rigurosa los efectos de cambios en el entorno económico sobre el comportamiento de los agentes y su consiguiente repercusión en los mercados.	C2 C5 C6	D5
2. Lograr que los estudiantes sean capaces de analizar la realidad económica utilizando instrumentos de análisis económico, en particular, modelos económicos simples que les permitan argumentar de forma coherente.	C7 C10	
3. Potenciar la habilidad de expresar y defender argumentos de forma coherente y fundamentada.	C10	D5
4. La obtención de los resultados anteriores contribuirá a capacitar a los estudiantes para la realización de informes de asesoramiento económico.		
5. Fomentar la capacidad de actuar con responsabilidad y principios éticos, cumpliendo los compromisos adquiridos.		D4

Contidos

Tema	
PARTE I. INTRODUCCION.	1. INTRODUCCIÓN. Microeconomía: Concepto y contenido. Optimalidad y concepto de equilibrio. Oferta y demanda. Estática comparativa. Concepto de eficiencia. Bibliografía: Varian, capítulo 1.

PARTE II. LA TEORIA DEL CONSUMIDOR.

2. LA RESTRICCIÓN PRESUPUESTARIA.

Propiedades del conjunto presupuestario. Efectos de variaciones de precios y renta sobre la recta presupuestaria. Efectos de impuestos, subvenciones y racionamiento.

Bibliografía: Varian, capítulo 2.

3.- PREFERENCIAS. Supuestos básicos. Curvas de indiferencia. Convexidad de las preferencias. Relación Marginal de sustitución.

Bibliografía: Varian, capítulo 3.

4. UTILIDAD.

Utilidad ordinal y utilidad cardinal. Utilidad marginal. Relación entre la utilidad marginal y la relación marginal de sustitución.

Bibliografía: Varian, capítulo 4.

5. ELECCIÓN ÓPTIMA DEL CONSUMIDOR.

Elección óptima. La función de demanda individual. Soluciones de esquina. Efectos de un impuesto sobre la cantidad versus impuesto sobre la renta.

Bibliografía: Varian, capítulo 5.

6. ESTÁTICA COMPARATIVA EN DEMANDA.

Variaciones de la renta: Bienes normales e inferiores. Curvas de oferta-renta y curvas de Engel. Variaciones en los precios: Bienes ordinarios y bienes Giffen. Curvas de oferta-precio y curvas de demanda. Bienes sustitutivos y complementarios. Función inversa de demanda.

Bibliografía: Varian, capítulo 6.

7. LA ECUACIÓN DE SLUTSKY.

Efecto sustitución. Efecto renta. Ley de demanda y la ecuación de Slutsky. Curvas de demanda compensadas.

Bibliografía: Varian, capítulo 8.

8. EXCEDENTE DEL CONSUMIDOR.

Variación compensatoria y variación equivalente. Excedente del consumidor.

Bibliografía: Varian, capítulo 14.

9. ELECCIÓN CON DOTACIONES INICIALES. LA OFERTA DE TRABAJO.

Demandas brutas y netas. Restricción presupuestaria con dotaciones iniciales. La restricción presupuestaria consumo-ocio. Elección óptima: demanda de ocio, oferta de trabajo. Estática comparativa.

Bibliografía: Varian, capítulo 9.

10. ELECCIÓN INTERTEMPORAL: EL MODELO CONSUMO-AHORRO.

La restricción presupuestaria: tipos de descuento, valor actual y valor futuro. La elección intertemporal. Estática comparativa. Efectos de la inflación.

Bibliografía: Varian, capítulo 10.

11. LA DEMANDA DE MERCADO.

De la demanda individual a la demanda de mercado. La elasticidad.

Bibliografía: Varian, capítulo 15.

12. LA TECNOLOGÍA.

Factores y productos. Conjunto de producción y función de producción. Productividad marginal y productividad media. Isocuantas y relación técnica de sustitución. Los rendimientos a escala.

Bibliografía: Varian, capítulo 18. Pindyck y Rubinfeld, capítulo 6. Estrin y Laidler, capítulo 11.

13. MAXIMIZACIÓN DE BENEFICIOS.

Maximización de beneficios a corto plazo y a largo plazo. Las funciones de demanda de factores. Maximización de beneficios y rendimientos a escala.

Bibliografía: Varian, capítulo 19.

14. COSTES DE PRODUCCIÓN.

Minimización de costes: funciones de costes a corto y largo plazo.

Rendimientos de escala y funciones de costes. Relación entre los costes a corto y largo plazo. Curvas de costes.

Bibliografía: Varian, capítulos 20 y 21. Pindyck y Rubinfeld, capítulo 7. Estrin y Laidler, capítulo 12.

15. LA DECISIÓN DE PRODUCCIÓN: LA OFERTA DE LA EMPRESA COMPETITIVA.

La demanda de mercado para una empresa competitiva. Maximización del beneficio y oferta de la empresa. Beneficios y excedente del productor. La curva de oferta a largo plazo de la empresa. La oferta de la industria.

Bibliografía: Varian, capítulo 22. Pindyck y Rubinfeld, capítulo 8. Estrin y Laidler, capítulo 13.

16. LA OFERTA DE LA INDUSTRIA EN COMPETENCIA PERFECTA.

La oferta de la industria a corto plazo y a largo plazo. El equilibrio competitivo a corto y largo plazo. Efectos sobre el equilibrio de diferencias de eficiencia entre las empresas y efectos de variaciones en los precios de los factores.

Bibliografía: Varian, capítulo 23. Pindyck y Rubinfeld, capítulo 8. Estrin y Laidler, capítulo 14.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	42	84	126
Resolución de problemas e/ou exercicios	27	54	81
Probas de tipo test	2	4	6
Probas de resposta curta	2	4	6
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	4	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	La metodología docente consistirá en el desarrollo de varios tipos de clases presenciales (teóricas y prácticas) y en el trabajo personal del alumno para consolidar los conocimientos y adquirir soltura en la resolución de los problemas planteados. En las clases teóricas se expondrán de forma reducida los principales contenidos de los distintos temas, desarrollándose con más detalle los puntos de mayor complejidad. Para un adecuado seguimiento y comprensión de las clases es conveniente que los alumnos lean con antelación la bibliografía básica recomendada para cada uno de los temas.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Las clases prácticas consistirán en la resolución de hojas de ejercicios que se proporcionarán a los alumnos con antelación para que los resuelvan antes de la clase. De ese modo, podrán identificar aquellas cuestiones que les resultan más dificultosas y podrán resolver sus dudas en clase. También se realizará el seguimiento del aprendizaje de los estudiantes mediante pequeñas pruebas y ejercicios que habrán de entregar.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Las tutorías personalizadas tendrán lugar en el despacho 404 (C. Pazó).
Resolución de problemas e/ou exercicios	Las tutorías personalizadas tendrán lugar en el despacho 404 (C. Pazó).

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Resolución de problemas e/ou exercicios	Algunas de las clases prácticas consistirán en la resolución de hojas de ejercicios que se proporcionarán a los alumnos con antelación. La entrega de algunos ejercicios y la realización de otros en el aula formará parte de la evaluación continua.	10	C10	D4 D5
Probos de tipo test	En algunas de las clases prácticas se resolverán pruebas tipo test o pequeños problemas que formarán parte de la evaluación continua de la asignatura.	30	C2 C5 C6 C7 C10	
Probos de resposta curta	El examen final de la asignatura supondrá el 60% de la calificación final y estará integrado por preguntas cortas (relativas a contenidos teóricos y prácticos) y problemas.	30	C2 C5 C6 C7 C10	D5
Resolución de problemas e/ou exercicios	El examen final de la asignatura supondrá el 60% de la calificación final y estará integrado por preguntas cortas (relativas a contenidos teóricos y prácticos) y problemas.	30	C2 C5 C6 C7 C10	D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

En todas las convocatorias la nota final de la asignatura resultará de la suma de la nota obtenida en la **evaluación continua**, que supondrá un 40% de la nota final (hasta 4 puntos), y la nota obtenida en un **examen escrito**, que valdrá el 60% restante de la nota final (hasta 6 puntos).

Evaluación continua(hasta 4 puntos):

El 40% de la nota se obtendrá mediante la evaluación continua del alumno, lo que incluye la entrega de ejercicios o cuestiones y la nota de los pequeños controles que se harán periódicamente. Concretamente la puntuación será la siguiente:

- Hasta **1 punto** por la entrega de hojas de problemas o cuestiones.
- Hasta **3 puntos** por las notas de los controles periódicos.

Examen(hasta 6 puntos):

Se realizará un examen parcial con el contenido teórico y práctico de los primeros 8 temas de la asignatura y un examen final que tendrá lugar en la fecha oficial establecida en el calendario de exámenes.

Los alumnos que hayan superado el examen parcial (obteniendo una calificación igual o superior a 5 sobre 10) solo tendrán que examinarse en el examen final de la parte correspondiente a los temas 9 a 16. Los alumnos que no superen el examen parcial tendrán que examinarse de toda la materia en el examen final.

El examen final constará de 2 partes (la primera corresponderá con los temas 1 a 8 y la segunda con los temas 9 a 16), cada una de las cuales se valorará sobre 6. Para poder aprobar la asignatura será preciso obtener como mínimo 2 de los 6 puntos en cada una de las partes. En ese caso, la nota del examen se obtendrá como la media aritmética simple de las calificaciones obtenidas en cada una de las partes.

NOTA IMPORTANTE: La nota final de la materia resulta de la suma de la calificación por evaluación continua obtenida a lo largo del curso más la obtenida en el examen. Sin embargo, la puntuación del examen sólo se tendrá en cuenta cuando en cada una de las partes se obtenga una puntuación **igual o superior a 2 de los 6 puntos**. En caso contrario, la calificación final será igual a la puntuación obtenida por evaluación continua. Asimismo, la calificación de los alumnos que no se presenten al examen será la calificación que hayan obtenido por evaluación continua.

NOTA IMPORTANTE: En el examen de julio todos los estudiantes habrán de examinarse de todos los temas del programa.

Fechas de examen. Las fechas y horarios de las pruebas de evaluación de las diferentes convocatorias son las especificadas en el calendario de pruebas de evaluación aprobado por la Junta de Facultad para el curso 2016-17. Véase el apartado correspondiente en la web de la facultad: <http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Bibliografía. Fontes de información

Varian, H. R. (2011), **Microeconomía Intermedia. Un enfoque actual**, 8ª Edición,
Carrasco, A. et al. (2003), **Microeconomía Intermedia: Problemas y Cuestiones**,
Carrasco, A. et al. (2013), **Microeconomía Intermedia: Ejercicios y Cuestiones**,
Gracia, E. y R. Pérez (2004), **Cuestiones tipo test de Microeconomía Intermedia**,
Estrin, S. y D. Laidler (1995), **Microeconomía**, 4ª Edición,
Pindyck, R. S. y D. L. Rubinfeld (2013), **Microeconomía**, 8ª Edición,

---

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Microeconomía II/V03G100V01404

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Matemáticas II/V03G100V01303

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Outros comentarios

No existe ningún requisito formal para poder cursar esta materia, aunque resulta recomendable haber superado la materia del primer curso "Economía. Principios de Economía I".

Se supone que los alumnos están familiarizados con conceptos económicos básicos: demanda, oferta, equilibrio, elasticidad, competencia perfecta,□

Además, el alumno debe poseer conocimientos básicos de matemáticas, adquiridos en el bachillerato y en la asignatura de matemáticas cursada en el primer año del grado. En particular, el alumno debe tener conocimientos elementales de álgebra (operación y manipulación de expresiones algebraicas, resolución de sistemas de ecuaciones), representación gráfica de funciones de una variable, derivación de funciones de una variable y obtención de derivadas parciales en funciones de varias variables.

En FAITIC (acceso en <http://faitic.uvigo.es>) se podrá consultar información relevante para el seguimiento de la asignatura.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Contabilidade				
Materia	Contabilidade			
Código	V03G100V01401			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Buch Gómez, Enrique Juan			
Profesorado	Buch Gómez, Enrique Juan			
Correo-e	ebuch@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Registro de transacciones económicas de la empresa para la elaboración de los estados financieros para conocer su situación financiera.			

Competencias	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
C13	Capacidade de elaborar informes de asesoramento económico

Resultados de aprendizaxe		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Conocer el funcionamiento básico de un sistema contable como instrumento informativo al servicio del proceso de toma de decisiones	A2 A3 A4	C13
Conocer la regulación positiva de la contabilidad, sus objetivos y carácter relativo, así como el funcionamiento del sistema contable empresarial en el contexto de la regulación positiva española.	A2 A3 A4	C13

Contidos	
Tema	
1.- La información económica *e la toma de *decisiones	1.- La información económico-empresarial 2.- La *utilidade de la información económica 3.- *Os usuarios de la información económica 4.- La información contable: características *e requisitos
2.- Concepto *e división de la *contabilidade	1.- *Introducción *ao concepto de *Contabilidade 2.- Definición de *Contabilidade 3.- División de la *Contabilidade
3.- El patrimonio de la empresa: elementos *e relacións	1.- El patrimonio de la empresa *e *os seus *compoñentes 2.- *Análise del activo 3.- *Análise del pasivo 4.- El fondo de *manobra 5.- El *período medio de maduración de la empresa
4.- El método contable *e *o seu **instrumentalización	1.- El método contable: concepto *e *obxectivos 2.- *Os *feitos contables: *a súa clasificación *e formulación 3.- *Os *feitos contables *e el concepto de resultado 4.- La *conta como instrumento contable 5.- Tipos de *conta *e *o seu *funcionamento 6.- El método de partida *dobre 7.- El *registro de las *operacións contables 8.- *Contas administrativas *e *contas especulativas

5.- El ciclo contable	1.- El ciclo contable: concepto *e fases 2.- La fase inicial: **inventario *e apertura 3.- El *desenvolvemento del *exercicio: fase de *xestión 4.- Las *operacións de conclusión del *exercicio: la **afse de *peche 5.- La elaboración de las *contas *anuais
6.- La normalización contable	1. *Introdución. 2. La empresa *e la Normalización contable. 3. Tipos de regulación contable 4. *Manifestacións *internacionais de la regulación contable. 5. La regulación contable en España.
7.- La valoración contable	1. *Introdución. 2. La valoración contable. 3. Valoración analítica *e valoración sintética. 4. Criterios de valoración. 5. La valoración de *os elementos *patrimoniais *segundo el **P.**G.**C.E.
8.- *Análise *e **contabilización de las existencias	1.- Concepto *e clases de existencias 2.- La valoración de las existencias 3.- **Contabilización de las existencias 4.- Depreciación de las existencias 5.- Problemática contable de *os envases *e *embalaxes
9.- *Disponibilidades líquidas *e *dereitos de cobro	1.- *Introdución 2.- Efectivo *e *outros activos líquidos equivalentes 3.- *Dereitos *correntes de cobro 4.- La **depreciaición de *os *dereitos *correntes de cobro
10.- El pasivo *corrente	1.- El pasivo: concepto *e clases 2.- *Os pasivos por *operacións de tráfico 3.- Las *débedas con entidades de crédito *e *outros pasivos de *natureza *financeira 4.- *Outras *contas pasivas
11.- *O *inmovilizados material e **intangible	1.- Concepto *e clases 2.- *Inmovilizado Material 3.- **Inmovilizaciones *Materiais en curso 4.- *Inversiones Inmobiliarios 5.- *Inmovilizado **Intangible 6.- *Correccións **valorativas
12.- Las *inversiones *financeiros	1.- Concepto *e clases 2.- Valoración de las *inversiones *financeiros 3.- *Os *dereitos de *subscripción 4.- La problemática contable de las acciones *e *participacións de capital 5.- La problemática contable de *os valores de *renda *fixa *e créditos asimilados
13.- *Os estados contables	1.- *Introdución 2.- El balance de situación. 3.- La *conta de *perdas *e ganancias 4.- El estado de cambios nel patrimonio neto. 5.- El estado de *fluxos de efectivo. 6.- La memoria

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	45	75
Resolución de problemas e/ou exercicios	15	30	45
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	2	4	6
Outros	2	0	2
Probos de resposta curta	2	18	20
Observación sistemática	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, sus bases teóricas e/ou directrices dun exercicio a desenvolver polo estudante
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia, analizándose a suas posibles solucións.

Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia, para a súa resolución polo estudante de forma autónoma.
Outros	Entrevista persoal co alumno para analizar os seus problemas de aprendizaxe na materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Outros	Entrevista persoal co alumno para analizar os seus problemas de aprendizaxe na materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Proba na que o alumno debe responder a una serie de cuestións, de carácter teórico/práctico, que cubren los aspectos básicos de la materia	20	C13
Probos de resposta curta	Prueba en la que al alumno se le plantean una serie de ejercicios sobre aspectos concretos de la materia, que cubren la generalidad de las cuestiones consideradas durante el curso	70	A2 A3 A4
Observación sistemática	El alumno es objeto de un seguimiento a lo largo del curso con el fin de reunir una serie de datos objetivos que reflejen su actitud ante la materia y el avance en el proceso de aprendizaje	10	A2 A3 A4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Durante todo o curso o alumno será obxecto de proba/s escrita/s a fin de coñecer o seu grado de avance na materia, tanto como instrumento de autoevaluación como por parte do profesor. Estas probas serán obxecto de cualificación que configurarán o 20% da nota. O 10% outorgarase pola disposición do alumno ante a materia (asistencia, participación, actitud, ...). O 70% restante derivarase dun exame escrito de carácter global que se celebrará ao final do curso, convocatorias de maio/xullo. Para superar a asignatura será preciso obter na proba final unha nota mínima de 4 sobre 10; en caso contrario, a nota máxima global que se poderá obter será un 4,5. Para a segunda convocatoria, de presentarse, manteranse as cualificacións correspondentes á Observación sistemática e á Resolución de exercicios de forma autónoma.

As datas de exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Plan General de Contabilidad. R.D. 1514/2007, de 16 de noviembre (B.O.E. 20/11/07) Publicación oficial, Antonio Sociás Salvá y otros, **Contabilidad Financiera. El Plan General de Contabilidad 2007,** Wanden-Berghe Lozano, J,L (Coord.), **Contabilidad Financiera. El nuevo Plan General de Contabilidad y de Pymes.,** Losilla, M.F; Moreno, A; Rodriguez, F., **Prácticas de Contabilidad financiera,**

Se les proporciona a los alumnos unos apuntes que cubren el programa propuesto, recogiendo los conocimientos que se pretenden trasladar al alumno en esta materia. Asimismo, a lo largo del curso, se les proporcionará material de carácter práctico.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Finanzas internacionais/V03G020V01923

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dirección de empresas				
Materia	Dirección de empresas			
Código	V03G100V01402			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Vila Alonso, María Mercedes			
Profesorado	Vila Alonso, María Mercedes			
Correo-e	mvila@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	El objetivo de esta materia es describir el proceso de gestión empresarial desde la perspectiva estratégica. Concretamente capacitará al alumno para identificar y analizar los factores relevantes a la hora de fijar estrategias tanto en empresas como en otro tipo de instituciones, con el fin de que éstas alcancen la competitividad necesaria para trabajar en un mundo globalizado y ante continuos cambios económicos. El alumno dominará las distintas alternativas estratégicas y las herramientas disponibles, para conseguir dicho objetivo se partirá de los conocimientos estudiados en el curso anterior.			

Competencias	
Código	
B2	Competencias ligadas á procura e organización de documentación e á presentación do seu traballo de maneira adecuada á audiencia
B4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación
C7	Comprender o entorno empresarial
C8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido
C9	Identificar e anticipar problemas económicos relevantes nos ámbitos público e privado
C12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas
D2	Capacidade de traballar en equipo
D5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas
D7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica

Resultados de aprendizaxe			
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Aplicar os procedementos de análises e coñecementos adquiridos á resolución de problemas/cuestiones concretas, a nivel estratéxico, no ámbito da empresa.	C8	D5	
	C12	D7	
Promover a capacidade do alumno para aplicar coñecementos adquiridos na consulta de bibliografía e fontes de información diversa, para a reflexión e a defensa de argumentos, resolución de problemas e análises diversas sobre dirección da empresa.	C8		
	C9		
Ser capaz de aplicar os diferentes conceptos teóricos e as distintas visións persoais dun equipo de traballo na realización dun proxecto común	B2	C7	D2
	B4	C8	D5
		C9	D7
		C12	
Comprender a contorna xeral e a contorna específica da empresa, identificando ameazas e oportunidades para a toma de decisións estratéxicas.	C7		
	C8		
	C9		
Ser capaz de identificar os obxectivos, valores, recursos e capacidades dunha organización que permitan a creación dunha vantaxe competitiva	C7		
	C8		
coñecer as alternativas estratéxicas da empresa, así como as direccións de desenvolvemento estratéxico e ser capaz de formular as estratexias competitivas e corporativas máis adecuadas para responder os retos da contorna.	C7		
	C8		
	C9		
	C12		

Contidos	
Tema	
1. Os obxectivos e os valores da empresa.	1.1. Os obxectivos da empresa 1.2. A visión e o propósito estratéxico. 1.3 A RSE.

2. Análise da contorna xeral	2.1. Concepto e tipoloxía de contorna 2.2. Análise da contorna xeral 2.3. Análise da contorna futura: O método dos escenarios
3. Análise da contorna específica	3.1. Delimitación da contorna específica 3.2. Análise da estrutura da industria 3.3. A segmentación de mercados: grupos estratéxicos
4. Análise interna da empresa	4.1. O diagnóstico interno da empresa 4.2. A cadea de valor 4.3. A análise DAFO
5. Análise dos recursos e capacidades	5.1. A análise de recursos e capacidades 5.2. Identificación dos recursos e capacidades 5.3. Avaliación dos recursos e capacidades
6. Estratexia e vantaxe competitiva	6.1. Estratexia e vantaxe competitiva 6.2. A vantaxe competitiva en custos 6.3. A vantaxe competitiva en diferenciación 6.4. Ampliación de estratexias: O reloxo estratéxico.
7. Direccións de desenvolvemento estratéxico	7.1. O crecemento e desenvolvemento da empresa 7.2. Direccións do desenvolvemento: a expansión de actividades 7.3. Direccións do desenvolvemento: a diversificación 7.4. A estratexia de integración vertical 7.5. As estratexias de diversificación relacionada e non relacionada 7.6. As estratexias de reestruturación da carteira de negocios 7.7. Métodos de desenvolvemento. 7.8. A internacionalización.
8.. Implantación e Control Estratéxico	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	22.5	21	43.5
Titoría en grupo	7.5	17	24.5
Sesión maxistral	45	20	65
Outras	2	90	92

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución e presentación de exercicios/cuestiones/traballos por parte do alumno tanto de forma individual como en grupo baixo a proposta, guía e supervisión do profesor.
Titoría en grupo	Tutorías en grupo reducido. Reunións que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento, desenvolvemento e supervisión de actividades da materia no proceso de aprendizaxe
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicios ou proxectos a desenvolver polo estudante

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Resolución personalizada de problemas do alumnado á hora de entender os coñecementos teóricos impartidos
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución personalizada de problemas do alumnado á hora de entender a aplicación dos coñecementos teóricos impartidos
Titoría en grupo	Resolución de problemas do alumnado á hora de entender os coñecementos teórico-prácticos impartidos
Probos	Descrición
Outras	

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución e presentación de exercicios/cuestiones/traballos por parte do alumno tanto de forma individual como en grupo baixo a proposta, *guía e supervisión do profesor.	40	B2 B4	C7 C8 C9 C12	D2 D5 D7
Outras	exame con preguntas tipo test, de resposta curta ou longa, ou resolución de casos.	60		C7 C9	D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Alumnos que optan por avaliación continua (80% de presencialidade):

o 40% da nota será da práctica (20% traballo nas sesións prácticas e 20% traballo en equipo). Para superar esta parte será necesario ter realizadas e entregadas todas practícalas, así como o proxecto, na forma establecida polo profesor.

o 60% será a nota do exame teórico (poderá acordarse a realización dun parcial liberatorio). Para superar a materia é necesario aprobar cada unha das partes (teoría e práctica).

Alumnos que optan por avaliación NON continua (non superan un 80% de presencialidad): Terán que entregar TODAS as prácticas e traballos requiridos a través de Faitic no prazo que se estipule, e deberán facer un *exámen da parte práctica, todo iso suporá un 40% da nota. O 60% restante será a nota do exame teórico (estes alumnos non terán dereito a parciais).

datos oficiais dos exames:

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da

Facultade:

<http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201415.html>

Bibliografía. Fontes de información

Fernandez Sanchez, E., **Dirección estratégica de la Empresa**, Delta,
 Johnson, G.; Scholes, K; Whittington, R., **Dirección Estratégica**, Pearson,
 Guerras Martín, L.A., Navas López, J.E., **La Dirección Estratégica de la empresa**, Thompson Reuters,
 Grant, R., **Dirección estratégica. Conceptos, técnicas y aplicaciones**, Thompson-Civitas,
 Navas López, Guerras, **fundamentos de direccion estrategica**, Thompson -civitas,
 Guerras Martín, L.A., Navas López, J.E., **casos de Dirección estratégica de la Empresa**, Thompson reuters,

LECTURAS COMPLEMENTARIAS

Recomendacións

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa as lineas de actuación que se deben levar a cabo co alumno na materia e se concibe de forma flexible. En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir.

Así mesmo, farase chegar ao alumnado a información e pautas concretas que sexa necesario en cada momento do proceso a través da plataforma FAITIC

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estatística II				
Materia	Estatística II			
Código	V03G100V01403			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Galego Inglés			
Departamento	Estatística e investigación operativa			
Coordinador/a	Bergantiños Cid, Gustavo			
Profesorado	Bergantiños Cid, Gustavo Lorenzo Picado, Leticia			
Correo-e	gbergant@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	Inferencia estatística xeral			

Competencias	
Código	
C8	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e o seu contido
C10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos
C12	Avaliar, utilizando técnicas empíricas, as consecuencias de distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas
D5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas
D7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica

Resultados de aprendizaxe		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Saber interpretar e sacar conclusións duns datos	C8 C10 C12	D5 D7
Acoutar os valores dun parámetro descoñecido, controlando o erro que estamos a cometer	C8 C10 C12	D5 D7
Saber baixo que condicións se pode supor que un parámetro toma un valor concreto ou un rango de valores	C8 C10 C12	D5 D7
Saber cando podemos facer suposicións acerca da distribución dunha ou varias variables descoñecidas	C8 C10 C12	D5 D7
Saber atopar relacións lineais entre un par de variables	C8 C10 C12	D5 D7

Contidos	
Tema	
1. Introducción	1. Recordatorio de Estatística 1 2. Obxectivos de estatística 2.
2. Estimación puntual	1. Introducción 2. Propiedades dos estimadores 3. Estimador de máxima verosimilitude
3. Estimación por intervalo	1. Introducción 2. Intervalos para distribucións normais 3. Intervalos para proporcións 4. Intervalos para a media dunha Poisson
4. Contrastes de hipótese paramétricos	1. Introducción 2. Contrastes para distribucións normais 3. Contrastes para proporcións 4. Contrastes para a media dunha Poisson

5. Contrastes de hipótese non paramétricos	1. Introducción 2. Contrastes de aleatoriedade 3. Contrastes de bondade de axuste 4. Contrastes de homoxeneidade para mostras independentes 5. Contrastes de homoxeneidade para mostras apareadas 6. Contrastes de independencia
6. O modelo de regresión lineal simple	1. Introducción 2. O estimador de mínimos cadrados ordinario. 3. O coeficiente R cadrado. 4. Contrastes e intervalos dos parámetros do modelo. 5. Predición

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	10	0	10
Titoría en grupo	2.5	0	2.5
Prácticas de laboratorio	6	0	6
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	30	30
Sesión maxistral	30	30	60
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	6	34	40
Resolución de problemas e/ou exercicios	1.5	0	1.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	O profesor fará unha serie de exercicios a modo de exemplo
Titoría en grupo	Os alumnos discutirán co profesor as dúbidas dos distintos temas
Prácticas de laboratorio	Os alumnos farán prácticas do programa SPSS na aula de informática
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Os alumnos deben resolver de forma autónoma exercicios que se proporán en clases
Sesión maxistral	O profesor explicará os conceptos teóricos que se usarán no curso

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	O profesor resolverá as dúbidas que teñan os alumnos sobre os exercicios propostos nos boletíns de problemas.
Titoría en grupo	O profesor discutirá cos alumnos sobre diversos aspectos da materia.
Prácticas de laboratorio	O profesor resolverá as dúbidas que teñan os alumnos sobre a práctica que se realiza.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Realizarase un exame final.	70	C8 C10 C12	D5 D7
Resolución de problemas e/ou exercicios	Realizaranse varias probas ao longo do curso. Aproximadamente as prácticas de laboratorio serán o 10%, as probas parciais o 15% e a participación en clase (resolución de exercicios, resposta a preguntas,...) o 5%.	30	C8 C10 C12	D5 D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade:

<http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201415.html>

Bibliografía. Fontes de información

G.C. Canavos, **Applied Probability and Statistical Methods**, 1984,
T.H. Woonacott, R.J. Wonnacott, **Introductory Statistics**, 1990,
J.D. Gibbons, S. Chakraborti, **Nonparametric Statistical Inference**, 2011,
V.K. Rohatgi, A.K.E. Saleh, **An Introduction to Probability and Statistics**, 2001,
G. Casella, R.L. Berger, **Statistical Inference**, 2002,

BIBLIOGRAFIA BASICA (máximo 3 libros)

- Martínez, A.; Rodríguez, C. e Gutiérrez, R. *Inferencia Estadística, un enfoque clásico* . Madrid: Pirámide, 1993.
- Martín-Pliego López, F. J. e Ruiz-Maya Pérez, L. *Fundamentos de Inferencia Estadística*. Madrid: Thomson, 2005.
- Martín-Pliego López, F. J., Montero Lorenzo, J.M. e Ruiz-Maya Pérez, L. *Problemas de Inferencia Estadística*. Madrid: Thomson, 2005.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA

- Baró Llinás, J. *Inferencia Estadística. Aplicaciones Económico-Empresariales*. Barcelona: Parramón, 1993.
- Casas Sánchez, J.M. y otros. *Ejercicios de inferencia estadística y muestreo para economía y administración de empresas*. Madrid: Ediciones Pirámide, 2006
- Cristóbal Cristóbal, J. A. *Inferencia Estadística* . Zaragoza: Prensas Universitarias de Zaragoza, 1992
- Cuadras, C. M. *Problemas de Probabilidad y Estadística*. Barcelona: PPU, 1985.
- Peña, D. *Fundamentos de Estadística*. Madrid: Alianza Editorial, 2001.
- Peña, D. *Regresión y diseño de experimentos*. Madrid: Alianza Editorial, 2002.
- Tusell, F. e Garín, A. *Problemas de Probabilidad e Inferencia Estadística*. Madrid: Tebar Flores, 1991.
- Visauta, B. *Análisis estadístico con SPSS 14. 3ª edición*. Madrid: McGraw-Hill, 2007.

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Econometría I/V03G100V01501

Econometría II/V03G100V01601

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Estatística: Estadística I/V03G100V01205

Matemáticas: Matemáticas I/V03G100V01104

Matemáticas II/V03G100V01303

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Microeconomía II				
Materia	Microeconomía II			
Código	V03G100V01404			
Titulación	Grao en Economía			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Castro Rodríguez, Fidel			
Profesorado	Castro Rodríguez, Fidel Lorenzo Alonso, Pedro			
Correo-e	fcastro@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	Esta materia impártese no segundo cuadrimestre do segundo curso do grao en Economía e xunto coa materia Microeconomía I, impartida no primeiro cuadrimestre, configura un curso completo de microeconomía intermedia. Estas dúas materias desenvolven máis formalmente os contidos presentados na materia Principios de Economía I, co obxectivo de familiarizar os estudantes co método da análise económica, en particular, co proceso de "modelización" dos problemas económicos. O obxectivo concreto é analizar detalladamente o comportamento individual dos axentes económicos e o funcionamento dos mercados nos que interactúan, tanto nun contexto de competencia perfecta (Microeconomía I), como nun contexto de competencia imperfecta (Microeconomía II). A análise se realizará, en primeiro lugar, dende unha perspectiva de equilibrio parcial (Microeconomía I), para logo abordar a análise dende unha perspectiva de equilibrio xeral (Microeconomía II).			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B3	Exercitar habilidades de aprendizaxe autónoma que abran campos para a innovación
B4	Autocontrol no sistema de traballo, a respecto de tempo e planificación
B6	Capacidade de xerar reflexións propias sobre problemas de natureza económica e os seus efectos sociais e éticos
B7	Fomentar o espírito investigador, desenvolvendo a capacidade para analizar problemas novos cos instrumentos adquiridos
C2	Comprender a linguaxe económica básica e o modo de pensar dos economistas
C5	Comprender as bases de funcionamento da economía, tanto nos ámbitos máis amplos como nos máis próximos
C6	Adquirir coñecementos de Análise económica
C7	Comprender o entorno empresarial
C10	Capacidade de formular modelos simples de relación das variables económicas, baseados na utilización de instrumentos técnicos
D1	Respecto aos valores éticos e cívicos. Compromiso ético co traballo
D2	Capacidade de traballar en equipo
D4	Responsabilidade e capacidade de asumir compromisos
D5	Habilidades para argumentar de forma coherente e intelixible, tanto orais como escritas
D7	Fomentar a actitude crítica e autocrítica

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

1. Lograr que os estudantes sexan capaces de abordar preguntas económicas construíndo modelos económicos simples.	A1	B3	C2	
2. Desenvolver nos estudantes a capacidade para analizar de forma rigorosa os efectos de cambios na contorna económica sobre o comportamento dos axentes e a súa consecuente repercusión nos mercados.	A2	B4	C5	
	A3	B6	C6	
	A4	B7	C7	
	A5		C10	
3. Lograr que sexan capaces de formarse unha opinión fundamentada sobre calquera problema económico. En particular, lograr que sexan capaces de avaliar a eficacia de calquera instrumento de política *microeconómica que se introduza nun mercado, en canto á consecución dos obxectivos para os cales devandito instrumento se expuxese.	A2	B3	C10	D5
	A3	B6		
	A4			
4. A consecución da competencia anterior capacitará aos estudantes para realizar informes de asesoramento económico.				
5. Potenciar a habilidade de expresar e defender argumentos en público de forma coherente e fundamentada.				
6. Fomentar a capacidade de traballar en grupo e de actuar con responsabilidade e principios éticos, cumprindo os compromisos adquiridos.				D1
				D2
				D4
				D7

Contidos

Tema

PARTE I: EQUILIBRIO XERAL	TEMA 1: EQUILIBRIO XERAL CON INTERCAMBIO Caixa de Edgeworth. Curva de contrato. Lei de Walras. Teoremas fundamentais do benestar TEMA 2: EQUILIBRIO XERAL CON PRODUCCION Economía de Robinson Crusoe. Fronteira de posibilidades de produción. Teoremas fundamentais do benestar TEMA 3: ECONOMÍA DO BENESTAR Agregación de preferencias. Teorema de imposibilidade de Arrow. Funcións sociais de benestar
PARTE II: FALLOS DE MERCADO	TEMA 4: EXTERNALIDADES Externalidades positivas e negativas. Teorema de Coase. Traxedia dos bens comunais TEMA 5: BENS PÚBLICOS Provisión privada de ben público. Provisión eficiente dun ben público. O problema do polisón. TEMA 6: INFORMACIÓN ASIMÉTRICA Selección adversa. Risco moral. Sinalización TEMA 7: PODER DE MERCADO Monopolio. Perda irrecuperable de eficiencia. Monopolio natural. Discriminación de prezos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	42	84	126
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	22.5	33.75	56.25
Titoría en grupo	7.5	11.25	18.75
Probas de tipo test	3	6	9
Probas de resposta curta	2.5	5	7.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	2.5	5	7.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Consistirá no desenvolvemento de clases presenciais (teóricas, prácticas e titorías en grupo). Nas clases teóricas exporase de forma reducida os principais contidos dos distintos temas, desenvolvendo con máis detalle os puntos de maior complexidade. Nas clases prácticas resolveranse exercicios e se incentivará o traballo persoal do alumno para consolidar os coñecementos e adquirir soltura na resolución dos problemas plantexados. Para un adecuado seguemento e comprensión das clases é conveniente que os alumnos lean con antelación a bibliografía básica recomendada para cada un dos temas.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	As clases prácticas consistirán na resolución de follas de exercicios que se proporcionarán aos alumnos con antelación para que os resolvan antes da clase. Deste xeito, poderán identificar aquelas cuestións que lles resulten máis dificultosas e poderán resolver as súas dudas na clase. Tamén se realizará o seguemento da aprendizaxe dos estudantes mediante pequenas probas e exercicios que terán que entregar.

Titoría en grupo   Nos seminarios en grupos se realizarán diversas actividades dirixidas a afianzar os coñecementos adquiridos polos alumnos nas clases teóricas e prácticas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Sesións adicadas a facilitar o entendemento do contido das clases maxistras e conseguir que os alumnos podan resolver de forma individual e autónoma as follas de exercicios entregadas.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Sesións adicadas a facilitar o entendemento do contido das clases maxistras e conseguir que os alumnos podan resolver de forma individual e autónoma as follas de exercicios entregadas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Algunas das clases prácticas consistirán na resolución de follas de exercicios que se proporcionarán aos alumnos con antelación. A entrega dalgúns exercicios con anterioridade a clase práctica formará parte da avaliación continua.	5	A1 A2 A3 A5	B3 B4 B6	C10	D5
Probas de tipo test	Nalgunhas das clases prácticas se resolverán probas tipo test ou pequenos problemas que formarán parte da avaliación continua da materia.	35	A1 A2 A3	C2 C5 C6 C7 C10		D5
Probas de resposta curta	O exame final da materia suporá o 60% da cualificación final e estará integrado por preguntas curtas (relativas a contidos teóricos e prácticos) e problemas. As preguntas curtas suporán aproximadamente o 50% da puntuación do exame.	30	A1 A2 A3 A4 A5	B3 B4 B6 B7	C2 C5 C6 C7 C10	D1 D2 D4 D5 D7
Resolución de problemas e/ou exercicios	O exame final da materia suporá o 60% da cualificación final e estará integrado por preguntas curtas (relativas a contidos teóricos e prácticos) e problemas. Os problemas suporán aproximadamente o 50% da puntuación do exame.	30	A1 A2 A3 A4 A5	B3 B4 B6 B7	C2 C5 C6 C7 C10	D1 D2 D4 D5 D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

En todas as convocatorias, a nota final da materia resultará da suma da nota obtida na **avaliación continua**, que supoñerá un 40% da nota final (ata 4 puntos), e a nota obtida nun **exame escrito**, que valerá o 60% restante da nota final (ata 6 puntos).

Avaliación continua (ata 4 puntos):

O 40% da nota obterase mediante a avaliación continua do alumno, o que inclúe a entrega de exercicios ou cuestións e a nota dos pequenos controis que se farán periodicamente. Concretamente a puntuación será a seguinte:

- **Ata 0,5 puntos** pola entrega de follas de problemas ou cuestións.

- **Ata 3,5 puntos** polas notas dos controis periódicos.

Exame escrito (hasta 6 puntos):

Realizarase un exame parcial co contido teórico e práctico dos primeiros 3 temas da materia e un exame final que terá lugar na data oficial establecida no calendario de exames.

Os alumnos que superen o exame parcial (obtendo unha cualificación igual ou superior a 3 dos 6 puntos do exame) só terán que examinarse no exame final da parte correspondente aos temas 4 a 7. Os alumnos que non superen o exame parcial terán que examinarse de toda a materia no exame final.

O exame final constará de 2 partes (a primeira corresponderá cos temas 1 a 3 e a segunda cos temas 4 a 7), cada unha das cales se valorará sobre 6. Para poder aprobar a materia será preciso obter como mínimo 2 dos 6 puntos en cada unha das partes. Nese caso, a nota do exame obterase como a media aritmética simple das cualificacións obtidas en cada unha das partes.

NOTA IMPORTANTE: Como xa se mencionou, en todas as convocatorias, a nota final da materia resulta da suma da

cualificación por avaliación continua obtida ao longo do curso máis a obtida no exame. Non obstante, a puntuación do exame só se terá en conta cando en cada unha das partes se obteña unha puntuación igual ou superior a 2 dos 6 puntos. No caso contrario, a cualificación final será igual á puntuación obtida por avaliación continua. Así mesmo, a cualificación dos alumnos que non se presenten ao exame será a cualificación que obtivesen por avaliación continua.

A nota de avaliación continua será utilizada en tódalas convocatorias do curso.

Para aprobar a materia será preciso obter unha nota final igual ou superior a 5 puntos.

Os exames oficiais celebraránse nas datas sinaladas no calendario oficial de exames aprobado pola Xunta de Facultade e que estará dispoñible na páxina web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201415.html>

Bibliografía. Fontes de información

Carrasco, A. et al. Microeconomía Intermedia. McGraw Hill Ed., 2012.

Estrin, S. y D. Laidler. Microeconomía. Prentice Hall, 1995, 4ª Edición.

Gracia, E. y R. Pérez. Cuestiones tipo test de Microeconomía Intermedia. Pearson Education, 2004.

Nicholson, W. Teoría Microeconómica. Principios Básicos y Aplicaciones. Thomson, 2004, 8ª Edición.

Pindyck, R. S. y Rubinfeld, D. L. Microeconomía, Pearson, 2013, 8ª Edición.

Varian, H. R. Microeconomía Intermedia. Un enfoque actual. Antoni Bosch, 2015, 9ª Edición.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Economía industrial/V03G100V01603

Economía da información/V03G100V01917

Fundamentos económicos da defensa da competencia/V03G100V01918

Microeconomía avanzada/V03G100V01915

Teoría de xogos/V03G100V01916

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Principios de economía I/V03G100V01102

Microeconomía I/V03G100V01304
